В. А. ШИРОКОВ

Український мовно-інформаційний фонд НАН України, м. Київ, Україна.
Електронна пошта: vshirokov48@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-5563-8907>

А. А. ЛУЧИК

Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ, Україна.
Електронна пошта: allal@meta.ua
<https://orcid.org/0000-0002-4218-355X>

ПАРАДИГМАЛЬНІ ЗАСАДИ ЛІНГВІСТИКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті пропонується й обстоюється визначення парадигми наукового дослідження в сучасній лінгвістиці як еволюційно-інформаційно-феноменологічної. Наведено й обґрунтовано фактори, що сприяють появі такого терміна. З-поміж них виокремлюється трансдисциплінарний характер сучасної наукової діяльності, сконцентрованої навколо необхідності відтворення цілісної картини світу. Унаслідок такого модусу сучасного наукового пізнання ускладнюється сама система знань, що потребує переходу наукових уявлень на рівень абстрактніших категорій. Поряд з усталеними поняттями «методологія», «теорія» активніше застосовується термін «парадигма». Однак питання кількості та складу сучасних парадигм наукового знання й досі залишається відкритим, зокрема і в лінгвістичній науці. Різноманітність поглядів на лінгвістичну парадигму переважно обмежується трьома її реалізаціями: порівняльно-історичною, системно-структурною, антропоцентричною. Проте слід урахувати, що в новій цивілізаційній і соціотехнічній реальності докорінно й безпрецедентно змінилася роль лінгвістичної науки, яка вже адаптувала такі поняття, як еволюційність, інформативність, феноменологічність, що відповідають сучасним процесам у навколишній дійсності, розумінню мови як частини цивілізаційного світу.

Теоретичне переосмислення загальнонаукових уявлень стосовно мови, встановлення тісних зв'язків мовознавчої науки з глобальними соціальними та соціотехнологічними процесами, що відбуваються в мережецентричному світі, спонукають авторів до кваліфікації сучасної лінгвістичної парадигми як еволюційно-інформаційно-феноменологічної. Такий підхід забезпечує епістемологічний баланс між емпіризмом і метафізикою, вводить методологію лінгвістики до кола наук, близьких за своїми засадами до наукових дисциплін про природу та технології, розширюючи при цьому онтологічний і когнітивний діапазони мовознавчої науки.

Ключові слова: мережецентричний світ, методологія, теорія, парадигма, еволюційно-інформаційно-феноменологічна парадигма, епістемологічний баланс, емпіризм, метафізика, онтологічний діапазон, когнітивний діапазон.

A. A. LUCHYK

National University «Kyiv-Mohyla Academy»

Kyiv, Ukraine

E-mail: allal@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4218-355X>

PARADIGMATIC FOUNDATIONS OF THE LINGUISTICS OF THE FIRST HALF OF THE 21ST CENTURY

The paper proposes and defends the definition of the paradigm of scientific research in modern linguistics as evolutionary-informational-phenomenological science. The factors contributing to the appearance of such a term are given and substantiated. Among them is the transdisciplinary nature of modern scientific activity, centered around the need to reproduce a holistic picture of the world. As a result of this mode of modern scientific cognition, the very system of knowledge is complicated, which requires the transition of scientific ideas to the level of more abstract categories. Along with the established notions of methodology and theory, the term paradigm is more actively used. However, the case of the number and composition of modern paradigms of scientific knowledge still remains open, including in linguistics. The diversity of views on the linguistic paradigm is mainly limited to its three implementations: comparative-historical, system-structural, anthropocentric. However, it should be borne in mind that in the new civilizational and sociotechnical reality the role of linguistic science has radically and unprecedentedly changed, which has already adapted such concepts as evolutionary, informative, phenomenological.

Theoretical rethinking of general scientific ideas about language, establishing close links between linguistics and global social and socio-technological processes occurring in the network-centric world, encourage the authors to qualify the modern linguistic paradigm as evolutionary-informational-phenomenological. Such approach provides an epistemological balance between empiricism and metaphysics, introduces the methodology of linguistics to the sciences close in principle to the scientific disciplines of nature and technology, while expanding the ontological and cognitive ranges of linguistics.

Keywords: network-centric world, methodology, theory, paradigm, evolutionary-information-phenomenological paradigm, epistemological balance, empiricism, metaphysics, ontological range, cognitive range.

Дата надходження до редакції — 26.08.2021

Дата затвердження редакцією — 06.09.2021